

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ภาค ๒ สอบสวน มาตรา ๑๒๐-๑๕๖

วันศุกร์ที่ ๒๘ พ.ย. ๒๕๖๘

อ.สันทนี ดิษยบุตร

ผู้อำนวยการสำนักงานยุทธศาสตร์กระบวนการยุติธรรม

สถาบันนิติวัชร์ สำนักงานอัยการสูงสุด

ปัญญาเปรียบเสมือนแก้วอันมีค่าประจำตัวมนุษย์ที่สมบูรณ์
ปัญญาเกิดได้จากการฟังครูสอน ได้อ่านประกอบ
แล้วนำมาคิดพิจารณาให้ถี่ถ้วน ตามคำพระท่านว่า
ปัญญาย่อมเกิดได้เพราะการฝึกฝน ผู้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แล้ว
จะทำประโยชน์แก่สังคมได้ ก็โดยใช้ปัญญาเพ่งพิจารณาว่า
อะไรเป็นประโยชน์และไม่เป็นภัยแก่ตนเองและแก่สังคม

พระราโชวาท สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

ในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรคุณครู วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2513

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค ๒ สอบสวน

- ลักษณะ ๑ หลักทั่วไป (มาตรา ๑๒๐-๑๒๙)
- ลักษณะ ๒ การสอบสวน
 - หมวด ๑ การสอบสวนสามัญ (มาตรา ๑๓๐-๑๔๓)
 - หมวด ๒ การชั้นสูตรพลิกศพ (มาตรา ๑๔๘-๑๕๖)

ลักษณะ ๑ หลักทั่วไป (มาตรา ๑๒๐-๑๒๕)

มาตรา ๑๒๐

“ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน”

ลักษณะ ๑ หลักทั่วไป (มาตรา ๑๒๐-๑๒๕)

- มาตรา ๒ (๖) “พนักงานสอบสวน” หมายความว่าเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน
- มาตรา ๒ (๑๑) “การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ”

มาตรา ๑๒๐ “ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน”

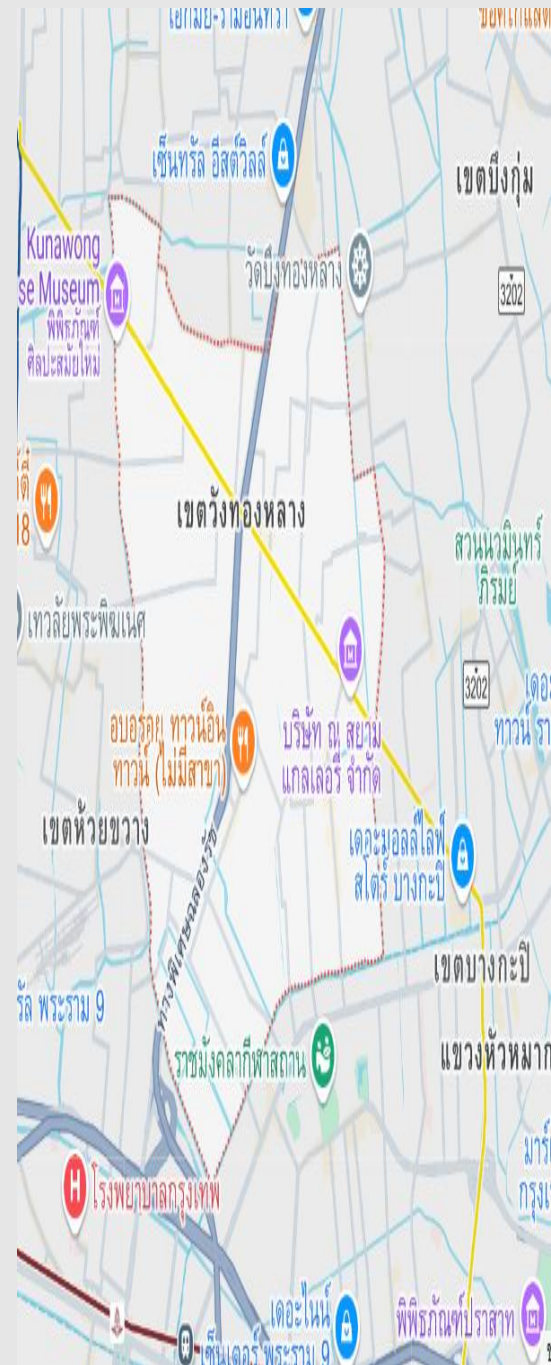
มาตรา ๑๒๑ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญา ทั้งปวง แต่ถ้าเป็นคดีความผิดส่วนตัว ห้ามมิให้ทำการสอบสวนเว้นแต่จะมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบ

มาตรา ๒ (๖) “พนักงานสอบสวน” หมายความว่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน

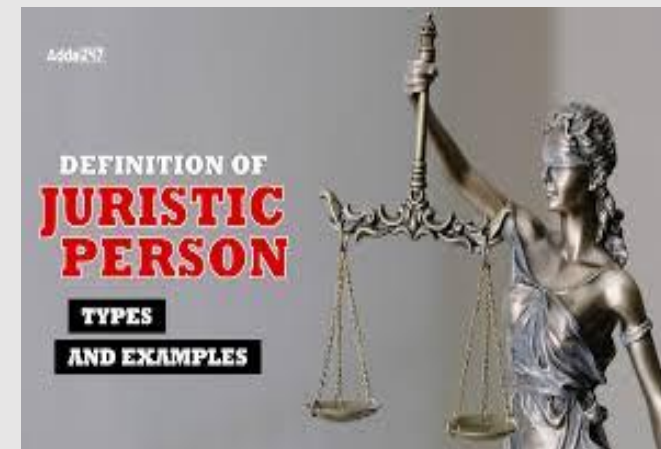

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๓๔/๒๕๕๓

- การสอบสวนตาม ป.วิ. อ. มาตรา ๑๒๐ ต้องสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนที่ระบุไว้ในมาตรา ๒ (๖) ประกอบด้วยมาตรา ๑๘ คดีนี้ เหตุเกิดในท้องที่สถานีตำรวจภูธรตำบลกลางใหญ่ จังหวัดอุดรธานี ร. พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลวังทองหลาง จึงไม่มีอำนาจสอบสวน ทั้งถือไม่ได้ว่าเป็นการทำแทนพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจตามที่มาตรา ๑๒๘ บัญญัติไว้ การที่ ร. สอบสวน โจทก์ร่วมและ อ. จึงเป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลวังทองหลางส่งสำนวนการสอบสวนไปให้รองผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรตำบลกลางใหญ่แล้วและพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรตำบลกลางใหญ่ได้สอบสวน โจทก์ร่วมและ อ. อีกครั้งหนึ่ง แม้ อ. จะให้การยืนยันตามคำให้การที่ให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลวังทองหลางทุกประการก็ตาม แต่ อ. ก็ได้ให้การเกี่ยวกับรายละเอียดการกระทำผิดของจำเลย ถือว่ามีการสอบสวน โจทก์ร่วมและ อ. โดยพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแล้ว
- ส่วนการที่พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลวังทองหลางได้สอบสวน โจทก์ร่วมเพิ่มเติมตามใบต่อคำให้การนั้นคงมีผลทำให้ คำให้การดังกล่าวไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เท่านั้น หากทำให้การสอบสวนเสียไปทั้งหมดไม่ เมื่อการสอบสวนของ พ. พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเป็นการสอบสวนชอบแล้ว การสอบสวนคดีนี้จึงชอบด้วยมาตรา ๑๘, ๑๒๐ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นนิติบุคคล

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๒๐๕/๒๕๔๑ พนักงานสอบสวนทำการสอบสวน ก. กรรมการคนหนึ่งของบริษัทจำเลย ในฐานะตัวแทนบริษัทจำเลย โดยมีได้สอบสวน อ. กรรมการผู้จัดการและผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทจำเลย และตามบันทึกคำให้การของ ก. มีข้อความว่า ก. ไม่ขอให้การชั้นสอบสวนจะไปให้การในชั้นศาล และยังให้การว่า ก. เป็นกรรมการบริษัทจำเลย แต่ ก. ไม่มีอำนาจลงชื่อในการทำนิติกรรมของบริษัทจำเลย ทั้งไม่ปรากฏว่าบริษัทจำเลยมอบอำนาจให้ ก. กระทำการแทนบริษัทจำเลยได้ ดังนี้ พนักงานสอบสวนจึงไม่มีอำนาจสอบสวน ก. ในฐานะตัวแทนบริษัทจำเลยเกี่ยวกับคดีอาญาคดีนี้ **กรณียอมถือไม่ได้ว่ามีการสอบสวนบริษัทจำเลย** โดยชอบแล้ว พนักงานอัยการจึงไม่มีอำนาจฟ้องบริษัทจำเลยเป็นคดีนี้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๒๐

พนักงานสอบสวนไม่จำเป็นต้องสอบพยานทุกปาก แต่สิ่งสำคัญต้องมีการสอบสวนผู้ต้องหา

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๔๘/๒๕๒๔ การสอบสวนปากคำในฐานะพยาน ไม่เป็นการ
แจ้งข้อหาและสอบสวนจำเลยในข้อหา นั้น

การขอแก้ไขคำฟ้องโดยเพิ่มเติมฐานความผิดก็ต้องมีการสอบสวน ในฐานความผิด ที่ขอเพิ่มเติมนั้นด้วยเช่นกัน

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๐๑/๒๕๑๑ เมื่อปรากฏตามคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องของโจทก์เองว่า
ข้อเท็จจริงที่ว่าบาดแผลของผู้เสียหายสาหัสเพียงปรากฏในชั้นพิจารณาของศาล มิใช่ปรากฏโดยมี
การสอบสวนแล้ว โจทก์จึงฟ้องคดีในความผิดที่ยังไม่ได้การสอบสวนนี้มีได้ตามมาตรา ๑๒๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๕๓/๒๕๕๐

การตรวจค้นและการจับกุมของเจ้าพนักงานตำรวจ จะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เป็นเรื่องที่จะต้องไป ว่ากล่าวกันอีกส่วนหนึ่งต่างหาก และเป็นคนละชั้นตอน กับการสอบสวน ไม่มีผลกระทบไปถึงการสอบสวนของ พนักงานสอบสวนและอำนาจในการฟ้องคดีของ โจทก์

ลักษณะ ๑ หลักทั่วไป (มาตรา ๑๒๐-๑๒๕)

- มาตรา ๑๒๑ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีอาญา
ทั้งปวง แต่ถ้าเป็นคดี**ความผิดต่อส่วนตัว** ห้ามมิให้ทำการ
สอบสวนเว้นแต่จะมี**คำร้องทุกข์**ตามระเบียบ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒(๓)

“คำร้องทุกข์” หมายความว่า การที่ผู้เสียหายได้
กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวล
กฎหมายนี้ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำ
ความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหาย
แก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมี
เจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ

ผู้ที่ร้องทุกข์เป็นผู้เสียหายแต่ไปร้องทุกข์ต่อ
เจ้าพนักงานที่ไม่มีอำนาจรับคำร้องทุกข์ ถือว่า
ไม่มีการร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจ
สอบสวน

ดังนั้น **เมื่อการสอบสวนไม่ชอบ พนักงานอัยการ
จึงไม่มีอำนาจฟ้อง** ตามมาตรา ๑๒๐ เช่น ไปร้อง
ทุกข์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
ซึ่ง รมต.มหาดไทยไม่ใช่พนักงานสอบสวนหรือ
พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ไม่มีอำนาจรับ
คำร้องทุกข์ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๒๖/๒๕๐๓)

คำพิพากษาฎีกา ๓๓๔๓/๒๕๓๖

ในคดีความผิดต่อส่วนตัวหากผู้กระทำผิดมีหลายคน ผู้เสียหายรู้จักชื่อผู้กระทำผิดทุกคน ผู้เสียหายร้องทุกข์ โดยระบุชื่อผู้กระทำผิดมาเพียงบางคน ส่วนบางคนที่ ผู้เสียหายมิได้ระบุชื่อมา ถือว่าผู้เสียหายไม่ประสงค์ให้ ลงโทษ พนักงานสอบสวนจะสอบสวนผู้กระทำผิดที่ ผู้เสียหายมิได้ระบุชื่อไม่ได้

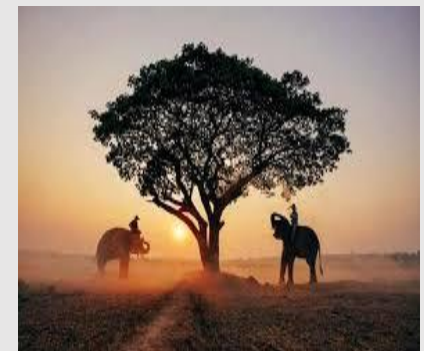

คำพิพากษาศึกษาที่ ๑๑๕๗/๒๕๖๖ สำนักงานจัดหางานจังหวัด

หนังสือขอความร่วมมือดำเนินคดีไม่มีข้อความตอนใดระบุว่าสำนักงานจัดหางานจังหวัดสุรินทร์ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดข้อหาร่วมกันฉ้อโกง โดยได้รับมอบอำนาจจากโจทก์ร่วมที่ ๑ ทั้งปรากฏว่าสำนักงานจัดหางานจังหวัดสุรินทร์มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปกล่าวโทษแก่จำเลยกับพวกเฉพาะในความผิดตามพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๓๐, ๘๒, ๘๑ ตีร เท่ากับว่าโจทก์ร่วมที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้เสียหายไม่ได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในข้อหาร่วมกันฉ้อโกง ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ พนักงานสอบสวนย่อมไม่มีอำนาจสอบสวนในข้อหาร่วมกันฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๑ พนักงานอัยการโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

W วิกีพีเดีย
จังหวัดสุรินทร์ - วิกีพี...

คำพิพากษากฎีกาที่ ๑๖๔๑/๒๕๑๔

คำแจ้งความที่เพียงแต่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบไว้
เป็นหลักฐาน มิได้ขอให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด
ไม่เป็นคำร้องทุกข์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๒๓/๒๕๔๘ การร้องทุกข์ในข้อหาหนึ่ง สอบสวนแล้วได้ ความเป็นอีกข้อหาหนึ่ง ก็ถือว่าการสอบสวนชอบด้วยกฎหมาย

การรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไป
เกี่ยวกับความผิดที่โจทก์ร่วมร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน
กล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิดฐานยกยอกนั้น ถือเป็นการ
สอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มาตรา ๒(๑๑)

ซึ่งการสอบสวนดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดฐานใดเป็น
อำนาจของพนักงานสอบสวนที่จะดำเนินการไปตาม
ข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากการสอบสวน เมื่อข้อเท็จจริงที่ได้จาก
การสอบสวนปรากฏว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐาน
ลักทรัพย์ก็ไม่ทำให้การสอบสวนที่กระทำไปแล้วเสียไป การ
สอบสวนจึงชอบด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๒๘๒/๒๕๕๕ ผู้ร้องทุกข์ต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยด้วย เว้นแต่จะเป็นความผิดต่อแผ่นดิน

ความผิดข้อหาทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกรักษาเข้ารับอันตราย
สาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๗ เป็นความผิดต่อ
แผ่นดิน ซึ่งพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนได้เองโดยไม่จำเป็นต้อง
อาศัยคำร้องทุกข์หรือการมอบคดีจากผู้เสียหายแต่อย่างใด แม้ผู้เสียหาย
ซึ่งเป็นผู้แจ้งความแก่พนักงานสอบสวนจะมีชื่อผู้เสียหายโดยนิตินัย
เนื่องจากสมัครใจวิวาทกับจำเลยก็ตาม ก็ไม่มีผลกระทบต่ออำนาจ
สอบสวนของพนักงานสอบสวน ถือว่าคดีนี้มีการสอบสวนโดยชอบ
ด้วยกฎหมาย พนักงานอัยการ โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องคดี

เปรียบเทียบ กรณีความผิดต่อแผ่นดิน : “คำกล่าวโทษ”

- คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๕-๖๖๑/๒๕๖๗ จำเลยฎีกาทำนองว่า ความผิดตามฟ้องนั้นเมื่อไม่มีการร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจสอบสวน โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องคดีนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ นั้น...คดีทั้งสามสำนวนมีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ **ข้อหาบุกรุกและลักทรัพย์** ตามฟ้องมิใช่ความผิดอันยอมความได้ที่ต้องมีการร้องทุกข์ก่อนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ส่วนการกล่าวโทษนั้นแม้บุคคลที่ไม่ใช่ผู้เสียหายก็สามารถกล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีบุคคลกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๘) ข้อกฎหมายที่จำเลยฎีกา จึงไม่มีผลต่ออำนาจฟ้องของโจทก์

คำร้องทุกข์ต้องมีเจตนาให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ

- คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๐๖/๒๕๒๒ ผู้เสียหายไปแจ้งเรื่องถูกจำเลยข่มขืนกระทำชำเราต่อผู้ใหญ่บ้าน โดยเล่าเรื่องให้ฟัง แล้วผู้เสียหายบอกผู้ใหญ่บ้านว่ารอดูไปก่อน หากย้อนมาอีกก็จะเอาเรื่อง แต่ถ้าไม่มาอีกก็แล้วไป แสดงว่าผู้เสียหายเพียงแจ้งไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น ไม่มีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ จึงไม่ใช่คำร้องทุกข์ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๗) พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจสอบสวนตามที่พนักงานอัยการสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติม เพราะต้องห้าม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๒๑ วรรคสอง

การร้องทุกข์โดยระบุมความผิดเพียงบางข้อหา ก็ถือว่าได้ร้องทุกข์ ในข้อหาอื่นที่เป็นกรรมเดียวกันแล้วด้วย

- คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๒๕/๒๕๓๗ จำเลยกับพวกได้นำถังน้ำยาสำหรับฉีดฆ่าหญ้าเข้าไปฉีดต้นยางพารา และนำรถไถเข้าไปไถที่ดินของผู้เสียหายแล้วปลุกต้นยางพาราและถั่วฝักยาวลงในที่ดิน แม้ผู้เสียหาย จะมอบให้ ส.ไปร้องทุกข์เฉพาะความผิดฐานทำให้เสียหายเพียงข้อหาเดียว ไม่ได้มอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์ในความผิดฐานบุกรุกด้วยก็ตาม แต่ความผิดทั้ง ๒ ฐานเป็นความผิดเกี่ยวเนื่องกันและเป็นการกระทำการกรรมเดียวกัน การร้องทุกข์ความผิดฐานทำให้เสียหายแล้วเท่ากับร้องทุกข์ในความผิดฐานบุกรุกด้วย เมื่อมีการสอบสวนความผิดทั้งสองข้อหาแล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องความผิดทั้งสองข้อหาและศาลมีอำนาจลงโทษความผิดฐานบุกรุกได้

บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้เสียหายไม่มีอำนาจร้องทุกข์

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๐๗๕/๒๕๕๕

จำเลยทั้งสองร่วมกันครอบครองเงินของ ฮ. และเบียดบังยกยอกเงินจำนวนดังกล่าวไป การกระทำที่โจทก์กล่าวหานี้ เกิดขึ้นขณะที่ ฮ. ยังมีชีวิตอยู่ จึงเป็นการกระทำต่อ ฮ. เจ้าของทรัพย์ ฮ. จึงเป็นผู้เสียหายตามมาตรา ๒ (๔) และมีอำนาจร้องทุกข์ตามมาตรา ๓ (๑) ประกอบมาตรา ๒ (๗) ประกอบกับ ฮ. มิได้ถูกจำเลยทั้งสองทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ อันจะทำให้โจทก์ร่วมในฐานะผู้สืบสันดานและผู้จัดการมรดกของ ฮ. มีอำนาจจัดการแทนได้ตามมาตรา ๕ (๒) เมื่อ โจทก์ร่วมซึ่งไม่ได้เป็นผู้เสียหายเป็นผู้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสอง ในความผิดฐานยกยอกซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ จึงถือไม่ได้ว่า คดีนี้มีคำร้องทุกข์ตามระเบียบที่จะทำให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนในความผิดต่อส่วนตัวหรือความผิดอันยอมความได้และถือเท่ากับว่ายังไม่มี การสอบสวน ย่อมส่งผลให้โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องตามมาตรา ๑๒๐

วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การสอบความรู้ชั้นเนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๘ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

คำถาม: พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องว่าจำเลยเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นตามคำสั่งศาล โดยเป็นผู้พิทักษ์ของนางสดคนเสมือนไร้ความสามารถและได้รับอนุญาตจากศาลให้ทำนิติกรรมขายที่ดินของนางสดแทนนางสดให้แก่ผู้มีชื่อ จำเลยครอบครองเงินของนางสดซึ่งได้มาจากการขายที่ดิน แล้วเบียดบังยักยกเอาเงินดังกล่าวไปเป็นของจำเลย ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๕๒, ๓๕๔ (เป็นความผิดอันยอมความได้) และให้จำเลยคืนเงินแก่กองมรดกของนางสด จำเลยให้การปฏิเสธ ข้อเท็จจริงตามทางพิจารณาได้ความว่าขณะที่จำเลยขายที่ดินของนางสดตามที่ได้รับอนุญาตจากศาลเยาวชนและครอบครัวกลางแล้วยักยกเงินไปนั้นนางสดยังมีชีวิตอยู่แต่เป็นอัมพาตเดินไม่ได้และยังไม่ได้ดำเนินคดีแก่จำเลย ต่อมานางสดถึงแก่ความตายศาลมีคำสั่งตั้งนายคงบุตรของนางสดเป็นผู้จัดการมรดก นายคงตรวจสอบทรัพย์สินของนางสดทราบว่าจำเลยเอาเงินที่ได้จากการขายที่ดินของนางสดไปเป็นประโยชน์ส่วนตัว จึงแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่จำเลย พนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการจึงเป็นโจทก์ฟ้องคดีนี้

ให้วินิจฉัยว่านายคงมีอำนาจร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนและพนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องคดีนี้หรือไม่

วิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การสอบความรู้ชั้นเนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๘ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

ธงคำตอบ: ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) ประกอบมาตรา ๒ (๗) กำหนดให้ผู้เสียหายเท่านั้นที่มีอำนาจร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดได้ เมื่อคดีความผิดตามที่โจทก์ฟ้องเป็นความผิดอันยอมความได้หรือความผิดต่อส่วนตัว พนักงานสอบสวนจะมีอำนาจสอบสวนก็ต่อเมื่อมีคำร้องทุกข์ตามระเบียบตามมาตรา ๑๒๑ วรรคสอง และโจทก์จะมีอำนาจฟ้องก็ต่อเมื่อมีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน เช่นกันตามมาตรา ๑๒๐ เมื่อการกระทำที่โจทก์กล่าวหาเกิดขึ้นในขณะที่นางสดยังมีชีวิตอยู่ จึงเป็นการกระทำความผิดต่อนางสดซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์ นางสดยอมเป็นผู้เสียหายตามมาตรา ๒ (๔) และมีอำนาจร้องทุกข์ได้ตามมาตรา ๓ (๑) ประกอบมาตรา ๒ (๗) แม้นางสดจะเดินไม่ได้เพราะเป็นอัมพาตและศาลมีคำสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถก็ตาม แต่นางสดก็ยังสามรถดำเนินคดีแก่จำเลยเหมือนเช่นบุคคลทั่วไปได้ โดยมีต้องได้รับความยินยอมจากผู้พิทักษ์ก่อนดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๔ ประกอบกับนางสดมิได้ถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ อันจะทำให้นายคงมีอำนาจจัดการแทนนางสดได้ตามมาตรา ๕ (๒) เมื่อนายคงซึ่งไม่ได้เป็นผู้เสียหายเป็นผู้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดฐานยกยอกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๒, ๓๕๔ ซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้หรือความผิดต่อส่วนตัว จึงถือไม่ได้ว่าคดีนี้มีคำร้องทุกข์ตามระเบียบที่จะทำให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนในความผิดต่อส่วนตัวได้ และถือเท่ากับว่ายังไม่ได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นมาก่อน ย่อมส่งผลให้โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องตามมาตรา ๑๒๐ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๐๗๕/๒๕๕๕)

มาตรา ๑๒๒

พนักงานสอบสวนจะไม่ทำการสอบสวนในกรณีดังต่อไปนี้ก็ได้

(๑) เมื่อผู้เสียหายขอความช่วยเหลือ แต่ไม่ยอมรับร้องทุกข์ตามระเบียบ

(๒) เมื่อผู้เสียหายฟ้องคดีเสียหายเอง โดยมีได้ร้องทุกข์ก่อน

(๓) เมื่อมีหนังสือกล่าวโทษเป็นบัตรสนเท่ห์ หรือบุคคลที่กล่าวโทษด้วยปากไม่ยอมบอกว่าเขาชื่อใคร หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อในคำกล่าวโทษหรือบันทึกคำกล่าวโทษ

ลักษณะของคำร้องทุกข์

- มาตรา ๑๒๓

ผู้เสียหายอาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้

คำร้องทุกข์นั้นต้องปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์ ลักษณะแห่งความผิด พฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ความผิดนั้นได้กระทำลง ความเสียหายที่ได้รับและชื่อหรือรูปพรรณของผู้กระทำผิดเท่าที่จะบอกได้

คำร้องทุกข์นี้จะทำเป็นหนังสือหรือร้องด้วยปากก็ได้ ถ้าเป็นหนังสือต้องมีวันเดือนปี และลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ ถ้าร้องด้วยปาก ให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ ลงวันเดือนปีและลงลายมือชื่อผู้บันทึกกับผู้ร้องทุกข์ในวันทำนั้น

การมอบอำนาจด้วยวาจาให้ร้องทุกข์ และการร้องทุกข์ด้วยวาจา สามารถทำได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๑๒/๒๕๕๕

- โจทก์ร่วม (สหกรณ์ออมทรัพย์) มีมติให้ อ. ซึ่งเป็นคณะกรรมการของโจทก์ร่วมไปร้องทุกข์ดำเนินคดีแก่จำเลยจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ดังนี้ อ. ย่อมมีอำนาจดำเนินการร้องทุกข์แทนโจทก์ร่วมแล้วตั้งแต่วันที่ที่ประชุมของโจทก์ร่วมมีมติให้ อ.เป็นผู้ดำเนินการ **การมอบอำนาจให้บุคคลใดได้ไปร้องทุกข์นั้นกฎหมายหาได้บังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือไม่** เมื่อโจทก์ร่วมมอบหมายให้ อ.ไปร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดคดีนี้ อ. ย่อมมีฐานะเป็นผู้แทนอื่นๆของโจทก์ร่วมที่จัดการแทนโจทก์ร่วมได้ตามนัย ป.วิ.อ. มาตรา ๕ (๓)
- **การร้องทุกข์ สามารถกระทำได้ด้วยวาจาให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้** เมื่อเป็นการกระทำในขอบอำนาจแม้หนังสือมอบอำนาจลงวันที่ภายหลัง ก็ไม่ทำให้ อ. ซึ่งมีอำนาจร้องทุกข์แทนโจทก์ร่วมได้อยู่แล้วกลายเป็นผู้ไม่มีอำนาจร้องทุกข์แทนโจทก์ร่วม การร้องทุกข์จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ตามมาตรา ๑๒๓ วรรคสอง พนักงานสอบสวนและโจทก์จึงมีอำนาจสอบสวนและฟ้องคดีนี้

- คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๑๕-๗๒๐/๒๔๘๘ คำร้องทุกข์ตามมาตรา ๒ (๓) ไม่มีแบบแต่อย่างใด จึง **ไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ**
- คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๒๖๗/๒๕๕๕ กฎหมายมิได้กำหนดรูปแบบของการร้องทุกข์ว่าต้องดำเนินการอย่างไร **การที่โจทก์ร่วมแจ้งต่อพนักงานสอบสวนว่าประสงค์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยและพนักงานสอบสวนได้สอบปากคำจำเลยร่วมไว้จึงถือว่าเป็นการร้องทุกข์แล้ว** แม้พนักงานสอบสวนไม่ได้บันทึกการมอบคดีความพิคอันยอมความไว้ก็ตาม พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนและ โจทก์มีอำนาจฟ้อง

คำพิพากษาศึกษาที่ ๔๕๖๐/๒๕๕๘

ตามบันทึกคำให้การของผู้ร้องทุกข์ ผู้กล่าวโทษหรือพยานระบุว่า วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ โจทก์ร่วมที่ ๑ ไปให้การต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเขาสมิง พร้อมกับร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยฐานฉ้อโกงรถ โดยในคำให้การดังกล่าวปรากฏชื่อและที่อยู่ของโจทก์ร่วมที่ ๑ ในฐานะผู้ร้องทุกข์ ลักษณะแห่งความผิด พฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ความผิดนั้นได้กระทำความเสียหายที่ได้รับ และชื่อหรือรูปพรรณของผู้กระทำผิดเท่าที่จะบอกได้ เข้าลักษณะเป็นคำร้องทุกข์ตามที่บัญญัติไว้ใน ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๗) ประกอบมาตรา ๑๒๓ แล้วพนักงานสอบสวนจึงมีอำนาจสอบสวนและพนักงานอัยการจึงมีอำนาจฟ้องคดีนี้ตามมาตรา ๑๒๑ และมาตรา ๑๒๐ ตามลำดับ

ผู้เยาว์ร้องทุกข์ด้วยตนเองและถอนคำร้องทุกข์ด้วยตนเองได้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดา หรือผู้แทนโดยชอบธรรม

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๕๑๕/๒๕๕๑ ป.วิ.อ. มาตรา ๒ (๗) และมาตรา ๑๒๓ มิได้บัญญัติว่าการร้องทุกข์ของผู้เยาว์
ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือบุคคลดังกล่าวต้องลงลายมือชื่อในการ
ร้องทุกข์ของผู้เยาว์ด้วย ดังนั้นผู้เยาว์จึงมีอำนาจร้องทุกข์ด้วยตนเองได้

ผู้มีอำนาจรับคำร้องทุกข์

มาตรา ๑๒๔

ผู้เสียหายจะร้องทุกข์ต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่รองหรือเหนือพนักงานสอบสวน และเป็นผู้ซึ่งมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยตามกฎหมายก็ได้

เมื่อมีหนังสือร้องทุกข์ยื่นต่อเจ้าพนักงานเช่นกล่าวแล้ว ให้รับจัดการส่งไปยังพนักงานสอบสวน และจะจดหมายเหตุอะไรไปบ้างเพื่อประโยชน์ของพนักงานสอบสวนก็ได้

เมื่อมีคำร้องทุกข์ด้วยปากให้รับจัดการให้ผู้เสียหายไปพบกับพนักงานสอบสวนเพื่อจดบันทึกคำร้องทุกข์นั้นดังบัญญัติในมาตราก่อน ในกรณีเร่งร้อนเจ้าพนักงานนั้นจะจดบันทึกเสียเองก็ได้ แต่แล้วให้รับส่งไปยังพนักงานสอบสวน และจะจดหมายเหตุอะไรไปบ้างเพื่อประโยชน์ของพนักงานสอบสวนก็ได้

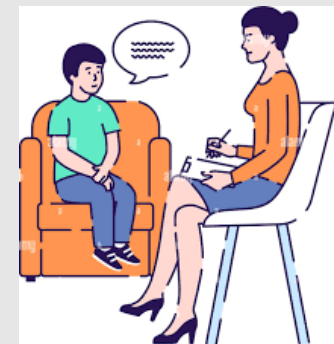

- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๗๔/๒๕๑๖ การพิจารณาปัญหาว่าพนักงานสอบสวนผู้รับคำร้องทุกข์ไว้ จะมีอำนาจรับคำร้องทุกข์นั้นหรือไม่ เป็นคนละเรื่องกับการพิจารณาว่าพนักงานสอบสวนผู้นั้นจะมีอำนาจสอบสวนในความผิดเรื่องนั้นด้วยหรือไม่ **ป.วิ.อ. มาตรา ๑๒๔ มิได้บังคับให้ร้องทุกข์เฉพาะต่อพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนเสมอไป** เหตุนี้พนักงานสอบสวนในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งซึ่งแม้จะมีอำนาจสอบสวนในคดีใดเลยก็ยังมีอำนาจรับคำร้องทุกข์ในคดีนั้นได้
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๒/๒๔๘๒ **เจ้าทุกข์เป็นเจ้าพนักงานได้ร้องทุกข์แก่ตนเองและทำการสอบสวนด้วยตนเอง** เช่นนี้ ก็เป็นการใช้ได้ ส่วนการที่จะยุติธรรมหรือไม่ เป็นเรื่องการชั่งน้ำหนักคำพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาอีกส่วนหนึ่งหาทำให้การร้องทุกข์และการสอบสวนเสียไปไม่

กรณีผู้ร้องทุกข์เป็นเด็กและเยาวชน

มาตรา ๑๒๔/๑

ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๓๓ ทวิ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และ วรรคสามมาใช้บังคับ โดยอนุโลม แก่การจดบันทึกคำร้องทุกข์ในคดีที่ผู้เสียหายเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็น ไม่อาจหาหรือรอนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการได้ และเด็กไม่ประสงค์จะให้มีหรือรอบุคคลดังกล่าวต่อไป ทั้งนี้ ให้ผู้รับคำร้องทุกข์ ตามมาตรา ๑๒๓ หรือมาตรา ๑๒๔ แล้วแต่กรณี บันทึกเหตุดังกล่าวไว้ในบันทึกคำร้องทุกข์ด้วย

An aerial photograph of a vast, dense forest of evergreen trees, likely spruce or fir, covering a mountain slope. The trees are heavily laden with snow, giving the forest a white and light blue appearance. The sky is a clear, pale blue. A semi-transparent white rectangular box is overlaid on the left side of the image, containing the text "THANK YOU" in a black, serif font.

THANK YOU